

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика” във Висше училище по сигурност и икономика – Пловдив

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление (ПКСНУ) на НАОА от 07.06.2017 г. (Протокол № 8) по искане на Висшето училище по сигурност и икономика (ВУСИ).

На заседание, проведено на 20.06.2018 г. (Протокол № 19), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКСНУ приеха доклада на утвърдената с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 02.11.2017 г. (Протокол № 25) експертна група в състав:

1. Доц. д-р Добрин Добрев, Икономически университет – Варна, ръководител на ЕГ
2. Доц. д-р Надя Миронова, Университет за национално и световно стопанство – София, член на ЕГ
3. Борислава Ирибозова, студентка във Висшето училище по застраховане и финанси – София, член на ЕГ

Наблюдаващ процедурата член на ПКСНУ: доц. д-р Георги Николов

Експертната група е извършила проверка във ВУСИ през периода от 20.12.2017 г. до 22.12.2017 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКСНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище”.

Първичното звено, осъществяващо обучението в професионалното направление (ПН) 3.8 „Икономика” във ВУСИ, е катедрата „Икономика и управление”, а основното обучаващо звено – Учебно-научният център (УНЦ) „Управление, администрация и икономика” на висшето училище. ВУСИ разполага с политика за осигуряване на качеството, която е част от неговото стратегическо управление и е съобразена с образователната му мисия и свързаните с нея цели и задачи. Тя е разписана в основните вътрешни нормативни актове на висшето училище, регламентиращи образователната му дейност, които са огласени на институционалната интернет страница. Дейностите и процесите в ПН 3.8 „Икономика” във ВУСИ се осъществяват по разписаните правила в неговата система за управление на качеството (СУК), която е разработена съгласно изискванията на международния стандарт за качество ISO 9001:2008, сертифицирана и ресертифицирана от външна одитираща организация. През оценявания период са извършени три външни и три вътрешни одита на СУК и на качеството на обучението във висшето училище, при които не са констатирани слабости и несъответствия налагащи предприемането на коригиращи или превантивни действия за подобряване на системата и на обучението в училището. Резултатите от одитите не са огласени на институционалната интернет страница. Във ВУСИ се прилага политика за осигуряване на взаимовръзка между научните изследвания на академичния му състав и осъществяваната от него образователна дейност, която е заложена в Стратегията за развитие на висшето училище и се реализира чрез различни учебни и научни форми.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието”.

Във ВУСИ е създадена подходяща организация за управление на качеството на образователния процес и на свързаната с него преподавателска дейност. В училището са създадени и функционират конкретни структури за осигуряване и поддържане на качеството на учебната дейност и на преподавателския състав. Провеждат се периодични обучения на преподавателите и служителите във висшето училище за обмяна на опит в образователната дейност и административното обслужване на студентите и за прилагането на институционалната СУК. ВУСИ разполага с Етичен кодекс за академичното единство и специална комисия за неговото прилагане и спазване, с Процедурни методи за проверка на оригиналността и автентичността на дипломни и дисертационни работи, с Правилник за организиране и осъществяване защитата на интелектуалната собственост и използва специализирана софтуерна програма за разкриване и предотвратяване на плагиатство. На ЕГ не е предоставена информация за констатирани случаи на плагиатство от студенти в оценяваното професионално направление.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG – част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни”.

Учебната документация на специалностите в ПН 3.8 „Икономика” във ВУСИ е разработена по единни стандарти, които са огласени на неговата интернет страница. В нея са заложени ясно изразени очаквани резултати от обучението на студентите в отделните специалности и степени, както и придобиване от тях на конкретни личностни и професионални компетенции, които се основават на проучвания и анализи на пазара на труда и изискванията на практиката от кадри с определен образователен профил. Висшето училище има система за текущо и крайно оценяване на знанията и уменията на студентите по отделните учебни дисциплини и при тяхното дипломиране, като конкретните форми за това са определени в учебните им програми и се огласяват сред студентите в началото на обучението по тях.

Учебните планове и програми на специалностите в ПН 3.8 „Икономика” във ВУСИ са сравними и съвместими в значителна степен с аналогични планове и програми на други висши училища в страната. Няма информация за тяхната съвместимост с подобни образователни програми в областта на икономиката, предлагани от висши училища в държави от ЕС и извън него. Висшето училище разполага с публично огласени процедури за одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация на предлаганите от него специалности и ОКС в оценяваното професионално направление. При нейното обновяване се отчитат потребностите на пазара на труда от специалисти с конкретни знания и умения и професионални компетенции, както и препоръките на студентите и представители на бизнеса при провежданите сред тях анкетни проучвания. През последните три години в обновяването на учебната документация на специалностите в ПН 3.8 „Икономика” в училището са участвали 6 студенти и 17 работодатели.

Учебната документация на отделните специалности и ОКС в оценяваното професионално направление е разработена съгласно изискванията на държавната уредба на висшето образование в страната и на вътрешните нормативни актове на училището. Учебните планове на специалностите в редовната форма на обучение в бакалавърската степен не са съобразени с изискванията на Закона за физическото възпитание и спорта по отношение на задължителните спортни занимания на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление”.

ВУСИ има разработени правила и осъществява целенасочени дейности за стимулиране мотивацията на обучаващите се студенти в ПН 3.8 „Икономика” за по-добра професионална подготовка и активно участие в учебния процес. То разполага с добра нормативна уредба за практическото обучение на студентите, за което са подписани голям брой договори с бизнес организации и други структури. Студентите оценяват ползата от практическото обучение и удовлетвореността си от него в писмените отчети за изпълнението на индивидуалните си задания, като при констатирани слабости при организацията и провеждането на това обучение правят препоръки за подобряването му. Във ВУСИ се използват ясни и огласени сред студентите правила за оценяване на техните постижения при изпълнението на възложени извънаудиторни образователни

задания от съответните преподаватели, което се взема предвид при формирането на крайните им по отделните учебни дисциплини. Осъществява се добра обратна връзка между преподавателите и студентите в училището, която се реализира по различни начини. То разполага с публично огласена система за провеждане на изпитните процедури, включително и на държавни изпити и защити на дипломни работи, като в комисии за такива изпити и защити са участват и представители на практиката. Във ВУСИ се осъществява текущ мониторинг и периодичен анализ на дейностите, свързани с качеството на образователния процес с което са ангажирани конкретни структури във висшето училище и с пряко или косвено участие на представители на студентите, бизнеса и потребители на кадри на училището. Работата с жалби на студенти във висшето училище е регламентирана със специален правилник, който е огласен сред академичната общност чрез вътрешната информационна мрежа. В него няма комисия по жалбите с постоянен състав, а за всеки отделен случай ректорът определя със своя заповед тричленна комисия за разглеждане на съответната студентска жалба и изясняване на обстоятелствата във връзка с нея. През оценявания период не са подавани писмени жалби от обучаващи се студенти в ПН 3.8 „Икономика“. Правени са устни жалби пред ректора и декана на УНЦ „Управление, администрация и икономика“, като по основателните жалби са вземани конкретни решения.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“.

Във ВУСИ е създадена организация за привличане, прием и адаптиране на студентите в отделните професионални направления към условията на обучение в училището. То разполага с необходимите вътрешни нормативни актове и документи за регламентиране на отделните етапи на „жизнения цикъл“ на студентите, които са огласени на официалната му интернет страница или чрез вътрешната информационна мрежа. Обучението на студентите в ПН 3.8 „Икономика“ се осъществява съгласно законовите изисквания. През учебната 2016/2017 година в професионалното направление са се обучавали 402 студенти, повечето от които са били в специалността „Счетоводство и контрол“ в задочна форма, чийто брой е намалял с 58 студенти в сравнение с учебната 2014/2015 година. През последните три учебни години в магистърската степен на специалностите „Финанси“ и „Счетоводство и контрол“ не са приемани и обучавани студенти в редовна форма. Във висшето училище са установени правила за признаване на придобити квалификации периоди на обучение, студентски практики и присъдени за тях кредити в легитимни висши училища в страната и чужбина, които са съобразени с принципите на Лисабонската конвенция. През оценявания период са осъществени 5 изходящи мобилности на студенти в оценяваното професионално направление в чуждестранни висши училища с цел участия в международни научни форуми. Не са реализирани изходящи студентски мобилности с цел обучение и практика. Във висшето училище са осигурени възможности и правила за включване на студентите в НИД и в изпълнението на образователни и изследователски проекти, както и за участие в научни форуми. През оценявания период около 1/3 от обучаващите се студенти в ПН 3.8 „Икономика“ са участвали в национални и международни научни форуми, а повече от половината от тях – в съвместни проекти с преподаватели. Осъществени са и 25 публикации на студентите в професионалното направление. Издаваните от ВУСИ основни документи за образование и квалификация са съобразени с държавните изисквания за тяхното съдържание. Висшето училище разполага с административна система за регистриране на реализацията на дипломиралите се в него студенти. В училището са създадени и функционират клуб „Алумни“ и Кариерен център, които подпомагат професионалното ориентиране на студентите и кариерното им израстване след завършване на висшето си образование на съответната ОКС.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“.

ВУСИ има добра кадрова политика за осигуряване на квалифициран академичен състав и публично огласени правила и процедури за наемането му на работа в училището, които са съобразени със законовите изисквания. Към 31.12.2017 г. обучението на студентите в ПН 3.8 „Икономика“ се осъществява от 35 преподаватели на ОТД във ВУСИ, от които 24 преподаватели са хабилитирани (6 професори и 18 доценти). По-голямата част о преподавателския състав в професионалното

направление (51,4%) е с придобита академична длъжност или докторска степен в областта на икономиката. Средната му възраст е благоприятна (48,1 години) и гарантира устойчиво развитие на професионалното направление през следващите години. Профилиращите учебни дисциплини в специалностите в ПН 3.8 „Икономика” се водят от преподаватели на първи ОТД в училището, като професионалната квалификация и научните им изследвания съответстват на преподаваните от тях дисциплини в отделните ОКС. ВУСИ разполага със система за атестиране на академичния състав и за стимулиране на кариерното му развитие, която е разписана в конкретни вътрешни нормативни актове и документи. През оценявания период е осъществено атестиране на подлежащите на това преподаватели в ПН 3.8 „Икономика”, които са получили положителни атестационни оценки. В училището са създадени необходимите условия за осъществяване на преподавателски мобилности по програмата „Еразъм+” и по двустранни партньорски договори с чуждестранни висши училища.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

ВУСИ разполага с добра нормативна уредба за извършване на НИД, включително и от обучаващите се в него студенти, за което се осигуряват достатъчно средства от бюджета на училището. През оценявания период преподавателите в ПН 3.8 „Икономика” са осъществили 333 публикации, от които 54 публикации (16,2%) са били в чуждестранни научни издания, като на един преподавател се падат средно по 10,4 публикации. Около 1/3 от публикациите им са в реферирани и индексирани научни издания, а близо 8% от тях са в научни издания с импакт фактор или с импакт ранг. Техни публикации са цитирани 80 пъти в научни издания в страната и чужбина, като от тях 28 цитирания (35%) са били в научни издания с импакт фактор или с импакт ранг. През същия период преподавателите в професионалното направление са участвали в 11 изследователски проекти и в 56 научни форуми с доклади, по-голямата част от които са били международни. Осигурен е свободен достъп на преподавателите и студентите до редица широко използвани международни научни бази данни.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

ВУСИ разполага със съвременна и добре поддържана материално-техническа и информационна база, която се разширява и обогатява периодично. Осигурени са достатъчно площи и работни места за учебна заетост на студентите и за научни изследвания на преподавателите в училището. Компютърни зали са оборудвани със съвременни компютърни конфигурации и софтуерни продукти, които са съобразени с потребностите на обучението в отделните професионални направления. Осигурен е свободен достъп на студентите и преподавателите до безжичен интернет във всички учебни корпуси на училището. Библиотечният фонд на висшето училище е сравнително малък. Във висшето училище са изградени електронна система за дистанционно обучение и център за такова обучение в рамките на осъществен проект по европейска програма. Системата е тествана и ще се използва след положително оценяване от НАОА на организацията и средата за провеждане на дистанционно обучение във висшето училище. Определен е ред за академично и административно обслужване на студентите във висшето училище, което се осъществява от конкретни институционални структури, като контролът по тези дейности се осъществява от ректора, заместник-ректора по учебната и научната дейност и деканите на съответните УНЦ към училището.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

Във ВУСИ е създадена организация за управление на информацията, свързана с обучението на студентите в отделните специалности, форми и ОКС в ПН 3.8 „Икономика” и тяхната реализация, която се основава на прилаганата СУК във висшето училище. През последните три години около 80% от дипломиралите се студенти в професионалното направление са се реализирали успешно на пазара на труда, като повечето от тях работят в области, свързани с придобитата специалност в училището. В катедрата „Икономика и управление” са създадени бази от данни за предлагани учебни планове и програми на сходни специалности в ПН 3.8 „Икономика” от други висши училища в страната, както

и за националните и световните постижения в областта на финансовата и счетоводната наука. На базата на тези информационни масиви се правят периодични оценки за качеството на учебната документация на предлаганите от катедрата специалности в бакалавърската и магистърската степен и предприемат действия за нейното подобряване.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

Във ВУСИ е осигурена голям обем публична и лесно достъпна информация за осъществяваната в него образователна, научноизследователска, проектна и международна дейност, представляваща определен интерес за кандидат-студентите, студентите и широката общественост. На официалната му интернет страница са огласени основните вътрешни нормативни актове и документи за регламентиране на отделните дейности във висшето училище и „жизнения цикъл” на студентите. На нея са огласени също така условията за кандидатстване, приемане и обучение на студенти по предлаганите от висшето училище специалности в бакалавърската и магистърската степен в отделните професионални направления, придобиваните знания, умения и компетенции от обучаващите се в тях студенти и възможностите за професионалната им реализация след тяхното дипломиране по съответните специалности. ВУСИ е осигурило условия за популяризиране на научните изследвания и творческите изяви на студентите и преподавателите в училището, което се постига чрез неговите официални научни издания и участията им в научни форуми в страната и чужбина. На електронната страница на висшето училище е огласена информация за възможностите и условията за осъществяване на мобилности от студентите и преподавателите в училището, за което са подписани конкретни договори по програмата „Еразъм+” и за двустранно сътрудничество и академичен обмен с български и чуждестранни висши училища. На нея не се огласява информация за извършваните външни и вътрешни одити и за анкетните проучвания сред студентите, свързани с образователната дейност в оценяваното професионално направление.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

Във ВУСИ се осъществява регулярен мониторинг и периодичен преглед на учебните програми в предлаганите от него професионални направления, чрез които се цели да се осигурява и поддържа актуалността на образователното съдържание на отделните програми и съобразяването им с оценките и препоръките на студентите и работодателите при тяхното анкетиране. Провежда се ежегоден мониторинг на успеваемостта на обучаващите се студенти в ПН 3.8 „Икономика”, която се обсъжда на заседания на академичния съвет, като при необходимост се предприемат конкретни мерки за нейното подобряване. Докладите за успеваемостта на студентите в професионалното направление не са огласявани на интернет страницата на училището.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

Във ВУСИ се осъществява вътрешно и външно оценяване на качеството на учебните програми на предлаганите от него специалности и ОКС в отделните професионални направления. През последните три години са правени промени средно по 8 учебни програми в бакалавърската и магистърската степен на ПН 3.8 „Икономика”, част от които са свързани с препоръки при външно оценяване. Висшето училище се съобразява с конкурентната образователна среда в региона и страната, предлагаща обучение на студенти по подобни програми в професионалното направление. Във връзка с това е постигната определена специфика на предлаганите специалности в професионалното направление съобразно специализацията на училището. Във ВУСИ съществува практика за включване на представители на бизнеса в комисиите за държавни изпити и защиты на дипломни работи, с което се осигурява обратна информация за качеството на подготовката на дипломиращите се студенти в тези специалности. Предприемани са конкретни действия за изпълнението на препоръките при предходната програмна акредитация на ПН 3.8 „Икономика” в училището и е постигнато значително подобряване на работата в професионалното направление.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **27.06.2018 г. (Протокол № 20)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на

ПКСНУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ:**

1. Дава програмна акредитация на професионалното направление 3.8 „Икономика” във Висшето училище по сигурност и икономика – Пловдив, на основание обща оценка 9,17 (девет цяло и седемнадесет стотни).

За ОКС „бакалавър”

- Специалност „Финанси” – редовна и задочна форма на обучение.
- Специалност „Счетоводство и контрол” – редовна и задочна форма на обучение.

За ОКС „магистър”

- Специалност „Финанси” – редовна и задочна форма на обучение.
- Специалност „Счетоводство и контрол” – редовна и задочна форма на обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е шест години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионалното направление 3.8 „Икономика” във Висшето училище по сигурност и икономика – Пловдив, за ОКС „бакалавър” 600 студенти (редовна и задочна форма на обучение) и за ОКС „магистър” 100 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 700 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Учебните планове на специалностите в бакалавърската степен да се приведат в съответствие с изискванията на Закона за физическото възпитание и спорта по отношение на задължителните спортни занимания със студентите.

Срок: началото на учебната 2018/2019 година

2. Да се увеличи библиотечният фонд на висшето училище.

Срок: до следващата институционална акредитация

3. Да се осигури публичност на докладите за резултатите от извършваните одити и успеваемостта на студентите чрез публикуването им на интернет страницата на висшето училище.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: пълно съответствие.

Председател на ПКСНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)